

תֵּן זֶהוּבִי:

תפוצה:

וידרום מזרח במערב ועד להודו ומאזור הבלקן תפוצה עולמית: ממזרח אירופה נפוץ בעיקר. התן הוא המין המצוי ביותר מבין משפחת הכלביים, במזרח. בישראל אסיה באזורים צחיחים התנים. ובמדבר יהודה בצפון הארץ ומרכזה, אך נמצא גם בצפון הנגב שוכנים בסבך צמחייה ליד מעיינות. התנים נפוצים מאוד בסביבת האדם, סמוך למזבלות ובעיקר בקרבת מושבים ליד מצבורי פגרים של תרנגולות המושלכים על ידי הלולנים.

תיאור:

קצר יחסית, וקצהו כתום זנבו. התן הוא כלב בגודל בינוני וצבעו חום זהוב-אפרפר ושחור. על חזהו יש כעין מפית לבנה, שצורתה מיוחדת לכל פרט ועל פיה ניתן לזהותו. ראשו של הזכר רחב מראש הנקבה, ועל עורפו יש רעמת שיער שחור. הנקבות לרוב בהירות יותר. משקלו של התן נע בין 5 ל-12 ק"ג (8-9 ק"ג בממוצע).

ארגון חברתי ופעילות:

ששטחה כ-1 קמ"ר. הטריטוריה מסומנת בשתן, התן חי בזוגות כשלכל זוג טריטוריה גללים, שריטות בקרקע וקולות. לעיתים הצעירים נותרים עם הוריהם ועוזרים להם לטפל בגורים, וכשהמזון מצוי בשפע יכולות להיווצר כך להקות קטנות. התן פעיל בלילה, אך גם בשעות הבוקר המוקדמות ואחרי הצהריים. התן טורף לרוב חיות קטנות (מכרסמים, נצפו טורפים גם עופות וזוחלים), אך ניזון גם מפגרים. התנים ברמת הגולן ועגורים ובעמק החולה ניזונים גם מעופות מים כמו שקנאים עופרי צבאים.

התנים מנהלים אורח חיים מונוגמי, הם טריטוריאליים בעליל ותוחמים את נחלתם על ידי עשיית צרכים בגבולותיה. הזוג צד ביחד או נפרד. לעיתים חוברים מספר זוגות כדי לצוד בעל חיים גדול ממדים.

יחסי גומלין עם האדם:

בקרב מושבים וקיבוצים נהנה התן מכמות גדולה של עגלים ותרנגולות למאכל וכך עלול לגרום לנזק רב לחקלאים המגדלים, שמנסים לעיתים להרעילו. בנוסף, התן עלול במקרים נדירים לגרום לכלבת.

עשרות את מחלת הכלבת פוזרו על ידי משרד החקלאות בניסיון להדביר 1964 בשנת אלפי אפרוחים מורעלים, כתוצאה מכך נפגעה אוכלוסיית התנים בארץ באופן קשה חתולי, גמיות, שועלים, ביותר. יחד עם התנים הושמדו מהרעלה ישירה גם זאבים ועוד טורפים. בעלי חיים נוספים הורעלו מהרעלה נמרי מדבר, חתולי בר, ביצות לדוגמה עופות דורסים שניזונו מפגרים הורעלו מנבלות הטורפים). בעקבות (משנית שגרמו, וחוגלות ארנבות, היעלמות הטורפים, חל ריבוי גדול באוכלוסיות מכרסמים לחקלאות נזקים קשים מאלה שגרמו התנים לפני מבצע ההדברה. לפיכך חדל משרד החקלאות מלנקוט בשיטת הרעלה המונית זו. אף על פי כן, הרשות עודנה פועלת לדילול אוכלוסיית התנים בישראל, שצפיפותם בארץ היא מהגבוהות בעולם; בשנת 2015, למשל, נורו בהיתר בישראל יותר מ-2,300 תנים. מטרתו של הדילול היא בעיקר למנוע [3][2] נזק לחקלאים.

שבו ונצפו תנים זהובים באזור פארק הירקון בסוף העשור הראשון של המאה ה-21 ומבני אדם מספר התנים בפארק הוא כשלושים פרטים. הם ניזונים בעיקר מאשפה המאכילים אותם, ועל כן אוכלוסייתם משגשגת. לאחר תלונות של חלק מתושבי השכונות החלה לנסות ללכוד את רשות הטבע והגנים, ובתל אביב הצמודות לפארק ברמת גן התנים ולהעבירם לאזורים פחות מיושבים, אך בעקבות התנגדות לפעילות זו היא [5][4] הופסקה.

נוטרייה:

יחיד במשפחת הנוטריים מכרסם היא מין (*Myocastor coypus*: שם מדעי) [2] נוטריה או גִטְרִיָה.

אורך גופה של הנוטרייה הוא 45 סנטימטרים, ואורך זנבה הוא 30 ס"מ. משקלה הממוצע הוא ארבעה קילוגרמים. משך ההיריון כ-130 יום, ובכל היריון נולדים בין ארבעה לשמונה ולדות. הנוטרייה ניזונה לרוב מצמח מים ומצמחי גדות. מוצאה ובנוסף ליבשת זו היא נפוצה גם באמריקה, מאמריקה הדרומית האופייני לנוטרייה הוא בית הגידול. והובאה על ידי האדם לישראל, באירופה, הצפונית נופי מים.

ונחיריה ממוקמים בחלק העליון אוזניה, עיניה. גופה של הנוטרייה מתאים לשחייה בעת שהיא שוהה בתוכם. ברגליה האחוריות קרומי שחייה. הבולט מהמים, של ראשה הרגליים הקדמיות חסרות קרומי שחייה, אך משמשות להליכה, אחיזת מזון ולסירוק דומה לזנב חולדה זנבה. וניקוי הפרווה.

הנוטרייה מסתגלת בהצלחה לאזורי מחיה מגוונים משום הסתפקותה במועט. לצורך קיומה היא זקוקה למקווה מים קטן ולמזון צמחי הגדל במים או על הגדה הסמוכה. ממליטה את גוריה כשהם מכוסים פרווה מרבית פעילותה מתרחשת בלילה. הנקבה ועיניהם פקוחות. בתום חודשיים של טיפול האם, הם נעשים עצמאיים.

האדם עושה שימוש רב בפרוותה היפה של הנוטרייה, והיא הובאה על ידי למקומות שונים בעולם וגם לישראל. נוטריות רבות נמלטו מהשבי והתרבו בטבע בכמויות גדולות. סברה שגויה היא כי בישראל הופסק גידולה בשל התפתחות לא טובה של הפרווה במזג האוויר הארצישראלי, אך קיים מכתב לחברי קיבוץ חולתה מחברת פרוות אירופאית המעיד כי טיב הפרווה הוא מהאיכות המעולה ביותר, אולם מכיוון שבכל אירופה החלו מגדלים נוטריות לפרווה, קנייה מהארץ הייתה לא כלכלית. הנוטרייה חופרת מחילות כמו כן, בשנים בהן נפגעה אוכלוסיית. בגדת המים הגורמות נזק רב לבריכות הדגים הטורפים בארץ עקב הרעלות, גדלה מאוד אוכלוסיית הנוטריות ונגרם נזק רב גם לגידולי ירק.

